

EURÓPAI FÜZETEK 43.

SZAKMAI ÖSSZEFOGLALÓ A MAGYAR CSATLAKOZÁSI

TÁRGYALÁSOK LEZÁRT FEJEZETEIBŐL

Dr. Turján Anikó
**Az euróról, gyakorlati
szempontból**

Gazdasági és Monetáris Unió

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati
Stratégiai Elemző Központ és a
Külügyminisztérium közös kiadványa

Európai Füzetek

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ
és a Külügyminisztérium közös kiadványa.

Felelős kiadó: Szeredi Péter

A szerkesztőbizottság elnöke: Palánkai Tibor

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagó Eszter, Balázs Péter, Balogh András, Barabás Miklós,
Bod Péter Ákos, Erdei Tamás, Hefter József, Horváth Gyula, Hörcsik Richárd, Inotai András,
Kádár Béla, Kassai Róbert, Kazatsay Zoltán, Levendel Ádám, Lőrincz Lajos, Nyers Rezső,
Orbán István, Somogyvári István, Szekeres Imre, Szent-Iványi István, Török Ádám,
Vajda László, Vargha Ágnes

Főszerkesztő: Forgács Imre

Szerkesztő: Bulyovszky Csilla

Szerkesztőségi titkár: Horváthné Stramszky Márta

A szerkesztőség címe: MEH Európai Integrációs Iroda, 1055 Budapest, Kossuth tér 4.

Telefon: 441-3380

Fax: 441-3394

Lektor: Hetényi Géza

Kézirat lezárva: 2003. június 12.

Grafikai terv: Szutor Zsolt

Fényképek: Audiovisual Library European Commission

Portréfotó: Csorba Gábor

Nyomás és előkészítés: Visit Nyomda & Stúdió

ISSN: 1589-4509

Budapest, 2003.

Kedves Olvasó!

Sok esztendő és rendkívül alapos előkészítő munka után 2002. január 1-jén megszűnt tizenkét nemzet önálló pénzneme, és helyükbe egyetlen lépett: az euró. A következetes előkészítés eredményeképpen gördülékenyen ment végbe a nagy horderejű változás. A számlapénzforgalom fokozatos és összességében több évig tartó átalakítása után a készpénzcseré rendkívül gyorsan lezajlott. 200 ezer darab készpénzkiadó automata mindössze négy nap alatt állt át az új pénzek kiadására. Tizenkét nap múltán pedig már a készpénzforgalom döntő része – egészen pontosan 92 százaléka – zajlott euróban. Ez a váltás önmagában is impozáns lett volna, de talán még inkább annak bizonyult az új pénz bevezetésének számos előnye. Az euró-övezetbe tartozó államok lakosságának 53,9 százaléka már 2002-ben kedvezően ítélte meg az új, egységes pénznem bevezetését.

Magyarország – a többi csatlakozó országhoz hasonlóan – elkötelezte magát a jövőbeni euróövezeti tagság és az euró bevezetése mellett. Ebben a füzetben gyakorlati szempontból mutatjuk be az EU-ságtól

az euró bevezetéséig vezető utat, felvázoljuk az euróra való átálláshoz kapcsolódó feladatokat, ismertetjük a lebonyolítás elméletileg lehetséges két módját, s csak érintőlegesen foglalkozunk az euró bevezetését részben feltételező, részben azzal összefüggő makrogazdasági, intézményi, illetve fizetési rendszerekkel kapcsolatos kérdésekkel.

I. Bevezetés

Európa nyugati felén 1989-ben tűzték ki célul a gazdasági és monetáris unió megteremtését. Az európai állam- és kormányfők 1995-ben választottak nevet a közös pénznek, és ekkor írták meg az átállás forgatókönyvét is. 1999. január 1-jén számlapénz formájában, majd 2002. január 1-jén készpénz formában is megjelent az euró, és megszűnt 12 nemzeti pénznem.

Az érintett 12 országban egységes monetáris és árfolyam-politika érvényesül. Már a nemzeti pénznemek és az euró közötti átváltási arányok 1999. január 1-jei (illetve a görög drachma esetében 2001. január 1-jei) rögzítésével megszűntek az övezeten belül az árfolyam-ingadozások. Az árak összehasonlíthatóvá váltak, ez pedig egyértelműen fokozza a versenyt, és segíti az alacsony árszint fenntartását, az árkülönbségek méréséklését. Az euró bevezetése lökést adott a pénzügyi piacok integrációjának, és ezzel hozzájárult a finanszírozási és befektetési lehetőségek javításához. Az euró készpénzként való megjelenésével az övezeten belül mindenki mentesül az átváltási költségek alól is. Az euró használata értelemszerűen megkönnyíti a külföldi utazásokat Európa nagy részében, hiszen ugyanazzal a pénzzel sok országban lehet fizetni.

A magyar gazdaság szerkezete és a gazdasági ciklus közeledett az euróövezet jellemzőhöz, és a magyar export 70 százaléka irányul az euróövezetbe. Az euró bevezetése révén a magyar gazdaság – a külkereskedelem bővülése és a reálkamat csökkenése nyomán – hosszabb táv (20 év) átlagában 0,6–0,9 százalékos éves GDP-többletnövekedést érhet el. A nagyobb bővülési ütem gyorsítja a fejlett államokhoz való felzárkózást.

Az euróövezetbe eddig csatlakozott 12 tagállam két lépcsőben (először számlapénzként, majd készpénzként) vezette be az eurót, és – különösen a számlapénzt illetően

– hosszú, hároméves időszakot biztosított arra, hogy a gazdasági szereplők saját választásuk szerint vagy a nemzeti pénznemet vagy az eurót használják. E mögött az a megfontolás húzódott, hogy a gazdasági szereplők különböző csoportjai nem egyforma ütemben tudtak felkészülni az euró bevezetésére, és a leggyorsabb felkészülésre képes szektorban kár lett volna késleltetni az euró használatából származó hasznokat.

Ami Magyarországot illeti, az euró bevezethetőségére vonatkozó döntéshozatalban a végső szót az EU-tagállamok gazdasági és pénzügyminiszterei mondják majd ki, a konvergencia-követelmények teljesítése alapján. Legkésőbb eddig az időpontig választani kell az euró bevezetésének elméletileg lehetséges két változata közül. Vagy követni az euróövezethez eddig csatlakozott tagállamok által választott megoldást, azaz az

eurót *két lépcsőben* – először számlapénzként, majd készpénzként – bevezetni, vagy *egy lépcsőben*, készpénzként és számlapénzként egyidejűleg kell az eurónak megjelenie. A hazai átállásra vonatkozóan – az euróövezeti szabályozás és tapasztalatok, illetve az előzetes magyar döntések alapján – jelenleg inkább csak munkahipotézisként határozható meg néhány peremfeltétel. Így például: a forintban megkötött szerződések az euró bevezetése után is jogfolytonosak maradnak; a széles körű társadalmi támogatás érdekében biztosítani szükséges, hogy az euróra való átállás Magyarországon se vezessen áremelkedéshez; a bankoknak az átálláskor díjmentesen kívánatos a forintbankszámlákat átalakítaniuk és a forintkészpénzt euróra váltaniuk.

II. Az euró jelentősége és gyakorlati előnyei összeurópai szempontból

Az Európai Közösség tagállamai a nyolcvanas évek végére felismerték, hogy a világgazdaságban betöltött szerepüket és nemzetközi versenyképességüket csak úgy tudják megőrizni, ha szövetségüket gazdasági, pénzügyi és politikai szempontból egyaránt továbbfejlesztik és elmélyítik. A Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) megteremtését az 1989-ben készült Delors-jelentés tűzte ki célul. A hozzá vezető utat az 1992. február 7-én, Maasrichtban aláírt egyezmény jelölte ki.

A GMU megvalósításának *első szakasza* 1994. január 1-jén zárult le. A tagországok maradéktalanul liberalizálták a folyó fizetéseket és a tőkeforgalmat, az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a személyek jóformán teljes körű szabad mozgásával megteremtették a belső határok nélküli, egységes piacot, megkezdtek a GMU-csatlakozást szolgáló, több évre szóló nemzeti programok kidolgozását és végrehajtását.

A *második szakaszban* megerősödött a nemzeti gazdaság- és monetáris politikát érintő konzultációk rendszere, a korábbinál nagyobb szerepet kapott a költségvetési helyzet figyelemmel kísérése és javítása, számottevően közeledtek egymáshoz az egyes tagországok gazdasági – kiváltképpen a

pénzügyi – mutatói, felgyorsult a gazdasági és monetáris unió előkészítése. Egyfelől a jegybankok közötti együttműködés és a monetáris politikai koordináció erősítésére, másfelől az euró bevezetésének, az egységes monetáris politika kialakításának és a *Központi Bankok Európai Rendszere* (KBER) létrehozatalának előkészítésére átmeneti jelleggel létrejött az *Európai Monetáris Intézet* (EMI), majd megalakult az *Európai Központi Bank* (EKB).

A *harmadik szakasz* kezdetén, 1999. január 1-jével bevezették a közös pénzt, és visszavonhatatlan hatállyal rögzítették az euró és a korábbi nemzeti pénznemek közötti átváltási arányt.

Az euróövezethez eddig csatlakozott 12 ország (Ausztria, Belgium, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália és Spanyolország) körében *egységes monetáris és árfolyam-politika* érvényesül. Az euróövezet egységes monetáris politikájáért az EKB, míg az árfolyam-politikáért a Tanács (az Európai Bizottsággal és az EKB-val együttműködve) a felelős.

Az övezeten belül *megszűntek az árfolyam-ingadozások*, amelyek korábban gyak-

ran kísérték a külső gazdasági válságokra, nagyobb „megrázkódtatásokra” való reagálást, és amelyek a gazdasági szereplőket arra készítették, hogy külön is mérlegeljék az árfolyam-ingadozások hatását tervezett ügyleteikre, és bebiztosítsák magukat a kedvezőtlen hatások ellen. A vállalkozói kör és a lakosság az övezeten belül mentesül az átváltási költségek alól. A vállalkozói réteg – az átváltási költségeken túlmenően – a devizaműveletek adminisztrációjában lekötött kapacitások és a kockázatkezelés költségeit is megtakaríthatja, és lényegében ugyanazokat a feltételeket élvezheti az övezeten belüli külföldi átutalásoknál, mint a belföldieknél. (A még meglévő különbségeket legkésőbb 2006. január 1-jére meg kell szüntetni, mind a vállalkozások, mind a lakosság körében.)

A közelmúltban végzett felmérések szerint az euróra való átállás befejeztével jó néhány EU-tagállamban számottevően *növekedett* a vállalkozók körében az *exporthajlandóság* (a portugál vállalkozók 57 százalékánál, az ír vállalkozók 50 százalékánál). Számos országban a lakosság is sokkal szívesebben vásárol más EU-tagállamban (Hollandia: 31 százalék, Ausztria: 27 százalék), mivel a készpénzcserével közvetlenül összehasonlíthatóvá váltak az árak. Az árak közvetlen összehasonlíthatósága egyértelműen fokozza a *versenyt*, hozzájárul az *árstabilitás* fenn-

tartásához és hosszabb távon mérsékli az árkülönbségeket. Az is sok vállalkozónak, illetve magánszemélynek könnyebbséget jelent, hogy az euró bevezetésével tizenkét bankszámla helyett elegendő egy, euróban vezetett bankszámlával rendelkezni.

Az euró bevezetése további lökést adott az *európai pénzügyi piacok integrációjának* és konszolidációjának. A korábbinál nagyobb, hatékonyabb és nyitottabb pénzügyi piacok fejlődnek ki. A pénzügyi közvetítők körében is erősödött a verseny, és jelentős – eddig elsősorban nemzeti keretek között megvalósult – *koncentrációs folyamat* zajlik. A pénzügyi szereplők új termékekkel jelentek meg, és a bankok nagyobb arányban segítik ügyfeleiket tőkepiaci termékekkel vagy tanácsadással. A *kötvénykibocsátások* volumene

megnőtt, még a kevésbé jó minősítéssel rendelkező vállalatok esetében is. Az euró bevezetésével jobban integrálódtak a tagállamok kötvénypiacai, az állampapírok kibocsátó országoként mutakozó hozamkülönbségei számottevően csökkentek.

Már az eddig bekövetkezett változások is *javitották a finanszírozási és a befektetési lehetőségeket*. A tagállamokban a szándékok szerint középtávon – az egyensúlyközeli vagy többletet mutató államháztartási egyenlegre irányuló – nemzeti *stabilitási*, illetve *konvergencia-programok*¹ rendszere támogatja a költségvetési fegyelem megszilárdulását, ami bővíti az üzleti szféra finanszírozási lehetőségeit. Az euró bevezetését számos gazdaságpolitikai eszköz kísérte és kíséri (például a fenntartható konvergenciára irányuló nemzeti gazdaságpolitikák nagyobb fokú összehangolása, az éves gazdaságpolitikai, illetve foglalkoztatási iránymutatások rendszere, az áru-, a szolgáltatás- és a munkaerőpiacokat érintő strukturális reformok).

Az euró – bevezetése óta – *a világ második legfontosabb valutája*, azaz az amerikai dollár mögött és a japán jen előtt helyezkedik el. Az euró súlyát több tényező magyarázza, így az euróövezet gazdasági ereje (a világ

GDP-jének 16 százaléka) és a világkereskedelemben betöltött szerepe (árúk és szolgáltatások exportjánál hozzávetőleg 20 százalék), az euró stabilitása, valamint az a folyamat, amelynek révén a tagállamok korábban elkülönült pénzügyi piacai fokozatosan egy egységes, széles, mély és likvid pán-európai piaccá alakulnak át. Az Európai Bizottság becslése szerint az euró 2000-ben 15–17 százalékkal részesedett a világon lebonyolított nemzetközi kereskedelmi tranzakciókból.

Az euró térnyerése igen jelentékeny volt az adósságot megtestesítő értékpapír-kibocsátások terén is: a figyelembe vett értékpapírok körétől függően 2002. második negyedévben 20–40 százalék között volt. (Ezen belül a nem-rezidensek² által kibocsátott, adósságot megtestesítő értékpapírok körében az euró súlya 29 százalékot tett ki, ami 10 százalékpontos növekedést jelent a megszűnt nemzeti devizák 1994–1998. évi együttes arányával összehasonlítva.) A devizapiaci műveletek terén 2001-ben a dollár-euró volt a leggyakoribb devizakereskedelmi pár, ugyanakkor az euró súlya alacsonyabb ezen műveletekben, mint korábban az egykori nemzeti devizák együttes aránya volt, hiszen megszűnt a 12 nemzeti deviza egymás közötti devizapiaci forgalma.

1 Az euróövezeti tagállamok stabilitási, az euróövezeten kívüli tagállamok konvergencia-programot dolgoznak ki és valósítanak meg.

2 Lényegében a külföldiek.

Az euró növekvő nemzetközi szerepéből adódóan az eurókészpénz az euróövezeten kívül is széles körben elfogadott. Az eurót még be nem vezető EU-tagállamok közül Dániában és Svédországban az üzletek döntő többségében elfogadják a közös pénzt, sőt az egyik – a sarkkör közelében lévő – svéd település (Haparanda) teljesen átállt az euróra. Nagy-Britanniában az eurót inkább csak a fővárosban és az idegenforgalom szempontjából fontos településeken lehet használni. A kétoldalú monetáris egyezmények, illetve a nemzeti hatóságok egyoldalú dönté-

se alapján számos európai államban az euró a fizetőeszköz (például Monacóban, San Marinóban vagy Montenegróban). Magyarországhoz hasonlóan a többi csatlakozó országban is használható az euró (a távolabbi földrészekben inkább csak az idegenforgalom szempontjából kitüntetett helyeken). Mindez nemcsak a magyar, hanem az euróövezeti turisták számára is *megkönnyíti a külföldi utazásokat*, nem kell külön-külön fáradni a célországok valutájának beszerzésével, a megmaradó váltópénzzel bíbelődni, hiszen az euró nagy területen használható.

III. Az euróövezeti átállás menete és tapasztalatai

Az euró bevezetését hosszas előkészítő, szervező munka előzte meg mind közösségi szinten, mind a nemzeti kormányok, a jegybankok, a pénzügyi és az üzleti szféra részéről.

A felkészülés szempontjából alapvető jelentőségű volt az Európai Tanács 1995. decemberi, madridi ülése. Az Európai Tanács – egyebek mellett – meghatározta az új, közös pénznem nevét³, státusát, az euróbankjegyek és -érmék címleteit, kimondta a szerződések jogfolytonosságát⁴ és elfogadta az átállás forgatókönyvét. A forgatókönyv – figyelembe véve a felhasználók alkalmazkodási képességét és a különböző felhasználói csoportok felkészülési ütemének eltérését – három egymást követő fázist irányzott elő. A végrehajtás a későbbiek során ennek megfelelően zajlott le, egyedül az úgynevezett párhuzamos készpénzidőszak – tehát amikor az eurókészpénz és a nemzeti kész-

pénz is forgalomban volt, és mindkettő egyidejűleg törvényes fizetőeszköznek számított – rövidült le.

Az átállási forgatókönyvet a Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa (Council of Economic and Finance Ministers – ECOFIN) készítette elő az Európai Bizottság és az EMI bevonásával. Ennek során figyelembe vették azt a konzultációt, amelyet az EMI 1994–1995-ben közel 400 bankkal folytatott.

1. Az első fázis (1998. máj. 1-3. – dec. 31.)

Az első fázis az 1998. május 1–3-i európai tanácsi döntéssel vette kezdetét, amikor eldőlt, hogy mely tagállamok vezethetik be 1999. január 1-jével az eurót, meghatároz-

3 Több hónapig tartó tárgyalás és közvéleménykutatás alapján választották az euró nevet. A Európai Tanács madridi ülésén olyan elnevezés mellett döntött, amely a Közösség hivatalos nyelvein azonos és könnyen kiejthető, egyszerű, Európát szimbolizálja, és kifejezésre juttatja azt is, hogy valódi pénzről van szó, szemben az ECU-vel, amely a European Currency Unit – európai valutaegység – kifejezés rövidítéseként csupán 12 európai fizetőeszköz kosárválutája volt. A franciák ugyanakkor szerették volna ECU-nek nevezni a közös pénzt, mert egy középkori francia pénznek is ez volt a neve.

4 A szerződések változtatlan feltételekkel érvényesek maradnak, az euró bevezetésére hivatkozva nem lehet a feltételeket egyoldalúan módosítani.

5 Az EKB 1998. június 1-jén jött létre, 1998 folyamán az EMI feladatkörét átvéve folytatta a monetáris politikai koordinációt, az euró bevezetésének és az egységes monetáris politika kialakításának előkészítését.

az átváltás és a kerekítés szabályait, az euró státusát. A Bizottság nem kötelező ajánlások kiadásával segítette a pénzcseré előirányzott lebonyolítását, és már 2002 előtt az euróban kifejezett árak minél szélesebb körű használatát.

A Madridban elfogadott forgatókönyvnek megfelelően ebben a fázisban kezdődött el az euróbankjegyek kísérleti és az euróérmék normál üzemi gyártása, valamint a pénzügyi szektor felkészülése az euró bevezetésére (az egységes monetáris politika vitelére vonatkozó elvek, feltételek meghatározásának befejezésével és publikálásával, az EKB megalapításával együtt).

2. A második fázis (1999. jan. 1. – 2001. dec. 31.)

ták a tagállamok pénznemeire vonatkozóan az 1999. január 1-jével érvényes bilaterális átváltási arányt, valamint azt a konkrét eljárást és módszert, ahogyan 1998. december 31-én visszavonhatatlanul rögzítették az érintett tagállamok pénznemeinek euróval szembeni átváltási arányát. Majd 1998 utolsó napján, 1999. január 1-jei hatállyal végrehajtották az átváltási arányok rögzítését.

Az euró bevezetésére való felkészülés részeként a *Tanács* – részben még az első fázis kezdete előtt, részben annak elején – *jogilag kötelező erejű rendeleteket* bocsátott ki, ezek rögzítették a szerződések és más jogi dokumentumok jogfolytonosságát,

Ezen időszakban már bevezették az eurót, azonban ekkor még *csak számlapénz formájában* létezett, az egyes tagországokban továbbra is kizárólag a nemzeti bankjegy és érme volt a törvényes fizetőeszköz funkciójú készpénz. A második fázis első napján az *EKB megkezdte tényleges működését*⁵, azaz az euróövezeti nemzeti jegybankokkal együtt – euróban – lebonyolítani a monetáris politikai műveleteket, és euróban vezetni könyveit. Ugyancsak a második fázis kezdete óta működnek euróban a *nagybani fizetési rendszerek*, valamint az *állampapírokat*

is euróban bocsátják ki az euróövezeti tag-
államok. Fontos hangsúlyozni, hogy ebben
a fázisban csak ezekben az esetekben volt
kötelező az eurót használni.

A *gazdasági szereplők* ebben a szakasz-
ban – számlapénzként – szabadon használ-
hatták az eurót vagy nemzeti pénznemüket,
amely – az átváltási arányok rögzítése miatt,
az adott tagországban – közgazdasági érte-
lemben az euró (nem decimális) váltópénzé-
nek minősült.

Az euróra való átállás lebonyolításával
kapcsolatban fontos döntés volt, amikor az
euróövezeti gazdasági és pénzügyminiszte-
rek 2000. októberi tanácskozásukon állást
foglaltak a *költségviselés* kérdésében: azon
szektoroknak kellett viselniük a vonatkozó
átállási költségeket, ahol azok felmerültek.
Az állásfoglalás hátterében az állt, hogy
a miniszterek megítélése szerint az üzleti
szektor jövőbeni nyereségével összevetve az
átállási költségek viszonylag alacsonyak, és
ezeket a közös érdekében eszközölt befekte-
tésnek célszerű tekinteni. Az átállás költsé-
geinek finanszírozásával kapcsolatban az
EKB úgy határozott, hogy az eurókészpénz
előszállításánál alkalmazott halasztott elszá-
molás az egyetlen olyan eszköz, amellyel az
EKB és az euróövezeti nemzeti jegybankok
közössége (az úgynevezett eurórendszer) a
költségek finanszírozásához hozzájárul. Ez
az elszámolási mód azt tette lehetővé, hogy

az euróövezeti hitelintézetek a 2001. szeptem-
ber és december között átvett eurókész-
pénz ellenértékét csak 2002 januárjában
fizessék meg.

A terveknek megfelelően a *pénzügyi szek-
torban* rögtön a második fázis elején, az úgy-
nevezett átállási hétvégén (1999. január 1–
3.) megtörtént az euróra való átállás. Azok
a fizetési rendszerek, amelyek nem elsősor-
ban a pénzügyi piacok nagértékű tranzakcióit,
hanem a vállalatok és a lakosság fizetési for-
galmának tömegét számolják el, a második
fázis elejétől képesek voltak fontosabb szol-
gáltatásaikat euróban is nyújtani. (Az alap
elszámolási pénznem tekintetében három
változat fordult elő az egyes országokban:
csak euró, csak nemzeti pénznem, vegyes.)

A *vállalkozások* körében lassan terjedt az
euró használata. Aggodalomra egyedül az
adott okot, hogy a vállalkozások egy részé-
ben a felkészülés is zömében az utolsó évre
maradt.

**Az euróövezeti üzleti vállalkozások által euróban
lebonyolított fizetési tranzakciók aránya (%)**

Időszak vége	A tranzakciók	
	számát tekintve	értékét tekintve
1999	2,4	25
2000	5,8	30
2001. II. negyedév	7,8	...

Forrás: Európai Bizottság

2000 végén még csak a nagyvállalatok közel egynegyede használta belső elszámolásainál és tranzakcióinál az eurót, a közepes vállalkozások 86 százaléka, a kisvállalkozások 19 százaléka rendelkezett tervekkel az átállási teendőket illetően. Ugyanekkor az euróövezeti vállalkozások bankszámláinak mindössze 3,9 százalékát vezették euróban, a magánszemélyek esetében ez az arány még 2001 első felének végén sem haladta meg a 3,2 százalékot.

Az Európai Bizottság és három európai bankszövetség (Banking Federation of the European Union, European Savings Group, European Association of Cooperative Banks) azt javasolta, hogy az ügyfeleknek vezetett bankszámlákat 2001 harmadik negyedévében alakítsák át nemzeti pénznemről euróra. Az érintett országok közel felében (Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban, Portugáliában, Luxemburgban) ez a bankok nagy részében a harmadik negyedév végére, illetve október végére megtörtént. Négy országban – elsősorban a nagyobb hitelintézetekben – már július-október hónapokban folyamatban volt az átalakítás, míg három államban jellemzően csak decemberben, illetve az év végével valósult meg. A bankok többségében külön kezelték a nagyvállalkozások bankszámláinak átalakítását, és egyenként mérlegelték, hogy mennyiben előnyös a bankszámla átalakításának időzítését össze-

hangolni az adott vállalkozás belső adminisztrációjának euróra való átállításával.

A bizottsági ajánlásnak megfelelően a *kiskereskedők* a második fázisban – az áru és az üzlet jellegétől függően – fokozatosan euróban is feltüntették az árakat, és idővel az

euróban megadott árjelzés lett a feltűnőbb és a nagyobb. Az eurós árjelzés alkalmazása négy országban (Görögországban, Ausztriában, Portugáliában, Belgiumban) volt kötelező, legalábbis az üzletek nagy részében, 2001 meghatározott időszakában (márciustól, októbertől, illetve december közepétől kezdődően).

Az *európai intézmények* már a második fázis első napjától, azaz 1999. január 1-jétől kezdve euróban fizették alkalmazottaikat. Az idő előrehaladtával mind több országban

tértek át az euróra a köz- és a nagyvállalati alkalmazottak díjazása esetében. Egyes országokban a közüzemi számlákat már 2001-ben euróban állították ki.

Emellett nagy lendülettel zajlott a készpénzcseré előkészítése. Az eurókészpénzt 1999–2001 között 15 pénzjegynyomdában és 16 pénzverőben gyártották, a teljes euróbankjegy-gyártási kapacitás 2001 októberében már elérte a havi egymilliárd darabot. Az eurókészpénz 2002. január 1-jei forgalomba hozatala előtt közel 15 milliárd bankjegyet és 52 milliárd érmét állítottak elő.

Az eredetileg hat hónapra tervezett *párhuzamos készpénzidőszakot* lerövidítették⁶ négy héttől két hónapig terjedőre. Ez szükségessé tette, hogy a hitelintézetek és rajtuk keresztül néhány más célcsoport (a kiskereskedők és a készpénzt nagy arányban használó más vállalkozók) már az előtt hozzájuthassanak az eurókészpénzhez, mielőtt az forgalomba került volna. Az EKB mind a hitelintézetek, mind a vállalkozások esetében 2001. szeptember 1-jét tűzte ki az *előszállítás* kezdő időpontjának. A szeptembertől decemberig tartó periódusban az egyes euróvezeti nemzeti jegybankok maguk választhatták meg az előszállítás számukra kedvező időpontját és módját úgy, hogy az leginkább

megfeleljen az adott ország nemzeti infrastruktúrájának, méretének és földrajzi adottságainak. 2001. szeptember 1. és december 31. között 6,4 milliárd darab euróbankjegyet és 37,6 milliárd darab érmét szállítottak ki az euróvezeti hitelintézetekhez, és azoktól a bankjegyek 10,5 százaléka, valamint az érmék 22 százaléka került 2001. december végéig az euróvezeti vállalkozókhoz.

Az Európai Bizottság három európai bankszövetséggel megállapodott a készpénzcserét elősegítő *kereskedelmi banki vállalkozásokról* (például a vállalkozók érdekeltségének javítása érdekében a 2001-ben szállított eurókészpénz halasztott fizetésének vagy a készpénzkiadó automaták 2002. eleji feltöltésének rendje ügyében). Széles körű *oktatási és tájékoztatási kampány* folyt, amellyel a készpénzzel hivatásszerűen foglalkozókat és a lakosságot is felkészítették az eurókészpénz használatára. Túl azon, hogy az euróvezeti kiskereskedők, bankok, pénzfeldolgozó és pénzszállító szervezetek előkészületeket tettek a szükséges szállítási, tárolási kapacitás, biztosítás és nyitva tartás megteremtése érdekében, 2001 őszén a legtöbb euróvezeti országban kampányt hirdettek a *nemzeti érmék begyűjtésére*, sőt Hollandiában a bankjegyek begyűjtésére is.

6 A Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsának 1999. novemberi közös nyilatkozata alapján.

3. A harmadik fázis (2002. jan 1. — 2002. febr. 28.)

A harmadik fázis kezdetével, 2002. január 1-jével a számlapénz használatánál *megszűnt a választási lehetőség* az euró és a nemzeti pénznem között, és a közületi, a vállalati szektorban be kellett fejezni az euróra való áttérést (például a könyvvezetés, a belső adminisztráció, az adófizetések terén). 2002. január 1-jén *forgalomba került az eurókészpénz*, az addigi nemzeti bankjegyek, érmék pedig országonként eltérő időpontig, de legkésőbb 2002. február 28-ig megtartották törvényes fizetőeszköz státusukat.

2002 elején tizenkét nap alatt sikerült euróra átállítani a lakossági készpénzforgalom túlnyomó részét (92 százalékát) az euróövezetben. Ebben a lakosság aktív és lelkes támogatása, valamint az előszállítás mellett nagy szerepe volt a készpénzkiadó automaták euróra való gyors átállításának. Az euróövezetben mintegy 200 ezer darab készpénzkiadó automata működik, és ezek átállítása 2002. január 4-re lényegében befejeződött. A néhány napos átmeneti időszak alatt a tagországok egy kisebb részében (például Olaszországban és Finnországban) az euróra még nem átállított automaták kiadtak nemzeti bankjegyeket, de a tagállamok többségében ezeket átmenetileg kivonták a forgalomból. 2002. január első hetében az

automaták zömében csak kis címleteket adtak ki.

Az Európai Bizottság ajánlása szerint a tagállamok azt várták el az euróövezeti bankoktól, hogy 2002. január 1. és február vége között díjmentesen váltsák át a megszűnő nemzeti készpénzt euróra, a háztartási mennyiségnek megfelelő összeg erejéig. A legtöbb országban nem szabtak meg semmilyen értékhatárt. A kezdeti ütemkülönbségek ellenére 2002. február végére mind a tizenkét tagállamban zömében lezajlott a nemzeti bankjegyek euróval való felváltása. (Mennyiségi adatok alapján a nemzeti bankjegyek 75 százaléka, értékalapon 85 százaléka áramlott vissza a nemzeti jegybankokba 2002. február végéig.)

Az euró bevezetésére vonatkozó főbb jogszabályok, ajánlások, iránymutatások

Az 1997. június 17-i 1103/97 EK tanácsi rendelet az euró bevezetésére vonatkozó egyes rendelkezésekről.

Az 1998. május 3-i 974/98 EK tanácsi rendelet az euró bevezetéséről.

Az EKB 2001. január 10-i EKB/2001/1 sz. iránymutatása a 2002. évi készpénzátállásra vonatkozó egyes rendelkezésekről.

Az 1998. április 23-i 98/286 EK bizottsági ajánlás az euróra való átszámításhoz alkalmazható banki díjakról.

Az 1998. április 23-i 98/287 EK bizottsági ajánlás az árák és más monetáris jövedelmek kettős feltüntetéséről.

Az 1998. április 23-i 98/288 EK bizottsági ajánlás az euróra történő áttérést elősegítő párbeszédről, monitoringról és információkról.

A C(2000) 2985. sz. 2000. október 10-i bizottsági ajánlás azon intézkedésekről, amelyek segítik a gazdasági szereplők felkészülését az euróra történő áttérés terén.

A C 1009 AEC sz. bankszövetségi (Banking Federation of the European Union, European Savings Group, European Association of Cooperative Banks) irányelvek a banki ügyfélszámlák átállításának időzítésére.

Az Európai Bizottság 2001. április 3-i IP/01/499. sz. sajtóközleménye az átállást segítő húsz helyes gyakorlatról.

Az Európai Bizottság és három európai bankszövetség, illetve két nemzetközi kártyatársaság közötti tárgyalások eredménye (2001. február 20.; MEMO/01/47. sz.).

Az átállást segítő szakmai kötelezett-ségvállalások: a fogyasztóvédelmi szer-

vezetek, a kiskereskedők és a kis- és középvállalkozások érdekképviselői szerveinek 2001. április 2-i közös nyilatkozata azon helyes gyakorlatról, amely segíti az euró fogyasztók körében való ismertetését, az euróbankjegyek és -érmék bevezetését.

4. Az euró magyarországi bevezetése szempontjából mérlegelhető tapasztalatok

Az előzőekből látható, hogy az euró számlapénzként történő bevezetésénél hároméves, készpénzként való bevezetésénél két hónapos átmeneti időszakot határoztak meg, amikor az euró mellett a nemzeti pénznem is használható volt. E mögött az a megfontolás húzódott, hogy a gazdasági szereplők különböző csoportjai (a pénzügyi szereplők, a különféle vállalkozások, a lakosság) *nem egyforma ütemben* tudnak felkészülni az euró bevezetésére. A leggyorsabb felkészülésre képes csoportban – a pénzügyi szektorban – azonban kár lenne addig késleltetni az euró használatából származó hasznokat, amíg a többi gazdasági szereplő is teljesen felkészül a közös pénz bevezetésére.

A döntéshozatalban az is szerepet játszott, hogy egy fejlett pénzügyi rendszerrel rendelkező nagyobb országcsoporthoz képest tervezte bevezetni az eurót. A döntésho-

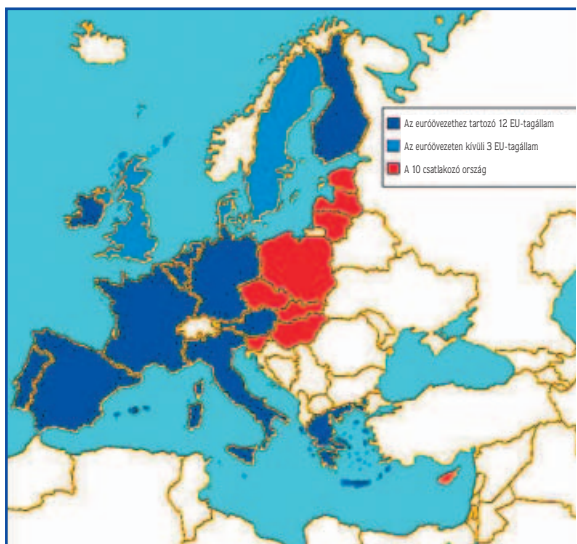

zók megítélése szerint az *időben erőteljesen koncentrálódó és a számos szereplőre kiterjedő átállás* a határidő lejárta előtti torlódásokhoz vezethetett volna, ami tova-
gyűrűző késedelmeket válthatott volna ki. Azt is figyelembe kellett venni, hogy a készpénzcseréhez szükséges bankjegy- és érmemennyiség legyártása és az eurókészpénz forgalomba hozatalának előkészítése is időigényes. Az euróra való átállás és a készpénzcseré során tapasztalható bármilyen komolyabb zavar vagy késedelem végső soron az új pénznem és kibocsátójának hitelességét veszélyeztethette volna.

Az euróra való átállás menetét vizsgálva megállapítható, hogy a vállalkozások nagy része nem azonnal kezdte meg a felkészülést az euró bevezetésére, így nem használta ki teljes egészében a hároméves időszakot. A készpénzátállás ugyanakkor rendkívül gyorsan lezajlott. Az EKB a siker ellenére továbbra is igazoltnak tartja a készpénzcserénél a két hónapos átmeneti időszak szükségességét, hiszen kellő időt kellett hagyni egyrészt a hitelintézeteknek és az ügyfeleknek a megszűnő nemzeti készpénz beváltására, másrészt a lakosságnak arra, hogy hozzá-
szokjon az új pénzhez.

Csak becslések állnak rendelkezésre az *euróra való átállás teljes költségéről*. Az EKB az összköltséget az euróövezeti GDP 0,3–0,8 százalékára, azaz 20–50 milliárd

euróra becsülte. A holland jegybank az euró bevezetésének ottani összköltségét mintegy 5 milliárd euróra, azaz a holland GDP több mint 1 százalékára tette, a teljes költségnek hozzávetőleg 70 százalékát az üzleti szektor finanszírozta.

A készpénzcserét megelőzően általános félelem volt, hogy az lökést adhat az inflációnak, mivel a kereskedők az átszámítás után felfelé fogják kerekíteni az árakat. Az Eurostat (az Európai Közösség Statisztikai Hivatala) becslése szerint az eurókészpénz-átállítás lényegében *alig hatott az árakra*: 2002 első félévében a fogyasztói árszint – az euróövezet egészében és a megelőző időszakhoz

viszonyítva – növekedéséből legfeljebb 0,2 százalék magyarázható a készpénzcserével. (A 2002. januári időszakra és 2002 első negyedévére az Eurostat becslése maximum 0,16 százalék volt.) Az Eurostat a növekedést nagyrészt *három tételcsoportnál* bekövetkezett áremelkedésre vezeti vissza: éttermek, kávézók és hasonlók (0,1 százalék); egészségügy (0,04 százalék); bérleti díjak (0,03 százalék). Az EKB is utalt arra, hogy néhány ágazatban – főleg, ahol a verseny mérsékelt – előfordulhattak olyan termékek, szolgáltatások, amelyeknél az áremelkedést a készpénzátállással összefüggésbe lehetett hozni.

Az Eurostat és az EKB egyaránt úgy értékelte, hogy a 2002. év elején bekövetkezett jelentős (2001. decemberrel összehasonlítva

0,5 százalékos) áremelkedés nagyrészt kivételes és átmeneti ideig ható tényezőknek tudható be (például a rossz időjárás okozta zöldségár-növekedésnek, az adózás változása következtében a dohányipari termékek drágulásának, a közvetett adók változása beszámításának a fogyasztói árakba, illetve az energiaárak alakulásából adódó bázishatásnak). A 2002. év eleji áremelkedéseket ugyanakkor a lakosság az euró bevezetésével kapcsolta össze.

A 2002-ben végzett lakossági felmérések arra utalnak, hogy a többség (53,9 százalék) úgy véli, az euró bevezetése előnyös. A támogatottság mértéke Belgiumban, Írországból és Luxemburgban a legmagasabb, mindhárom országban 70 százalék felett van.

IV. Az euró magyarországi bevezetésének várható haszna

A magyar gazdaság igen szoros szálakkal kapcsolódik az euróövezethez és az Európai Unióhoz. (2000-ben kivitelünk 70 százaléka irányult az euróövezetbe és 75 százaléka az EU-tagállamokba, behozatalunknál ugyanez az arány 54, illetve 58 százalék volt. Ezek az arányok magasabbak az uniós átlagnál, sőt az euróövezetbe irányuló magyar export súlya meghaladja az összes euróövezeti tagállamét). A magyar *kivitel szerkezete* jelentősen *átalakult*: csökkent a magas árérzékenyséű termékek aránya, miközben nőtt a magas technológiai szintet, a szellemi tőkét igénylő termékek súlya, összességében lényegesen diverzifikáltabb lett az exportszerkezet.

A magyar *gazdaság szerkezete* számottevően *közeledett a Közösségéhez*: a főbb ágazatok GDP-hez való hozzájárulása az euróövezeti átlag közelében van (minden ágazat esetében az euróövezetben megfigyelhető szélső értékek között helyezkedik el). Hasonló a helyzet a foglalkoztatottság megoszlása tekintetében is (az iparban foglalkoztatottak arányának kivételével, ahol a magyar foglalkoztatottsági arányszám 4,4 százalékponttal meghaladja az euróövezetben előfordult legmagasabb mutatót).

A *gazdasági ciklusok* nagyfokú *harmonizáltsága* is megfigyelhető, ami az előbbiekkal együtt elősegíti, hogy az esetleges gazdasági válságokra vagy nagyobb megrázkódtatásokra alkalmazott közösségi politikák a magyar gazdaság számára is optimálisak legyenek. A jelenlegi, még feltörekvő befektetési kategóriájú minősítés az EU-tagság elnyerésével tovább fog javulni, de ez – a kicsi, nyitott gazdaságra tekintettel – önmagában még nem biztosítja az úgynevezett pénzügyi fertőzések (a térség egyik országát érintő esetleges válsághelyzet kapcsán tovagyűrűző hatások) és a valuta elleni spekulatív támadások kivédését.

Az euróövezeti taggá válás után jelentős előnyök származnak – a rövid távon jelentkező tranzakciós költségek csökkenése mellett – a *külkereskedelem bővüléséből* és a *reálkamat csökkenéséből*. Az MNB kutatóinak becslése szerint az euróövezeti tagság *hosszabb távon* (20 év átlagában) 0,6–0,9 százalékponttal emelheti a magyar GDP éves növekedési ütemét (a külkereskedelem bővülésének és a reálkamat csökkenésének együttes hatásaként). (Ez a növekedési többlet – a 2002. évi becsült GDP és a vonatkozó árak szintjén – évente 100–150 milliárd forintot jelent-

het.) A magasabb növekedési ütem gyorsítja a fejlett államokhoz való felzárkózást.

Rövid távon a tranzakciós költségek csökkenéséből eredő növekedési többlet (0,2–0,3 százalék) hatását lényegében kioltja a pénzkibocsátásból származó állami jövedelem (a kamara hasznának vagy a seigniorage jövedelem) várható apadása. A GDP-vel összevetve ugyanis Magyarországon több készpénz van forgalomban, mint az euró-

övezetben. Az euró bevezetését követően az euróövezeti összes seigniorage bevételből erre tekintet nélkül – a lakosság számának és a GDP szintjének megfelelően – fogunk részesedni.

Az euróövezeti tagság ugyanakkor még nem számszerűsített további növekedést eredményez azáltal, hogy a külső finanszírozás javul, mivel magasabb fizetésiméreg-hiány is fenntartható lehet.

---

7 A Maastrichti Szerződés Nagy-Britannia és Dánia számára úgynevezett kivülmaradási jogot biztosított, az újonnan belépő tagállamok számára ezt a lehetőséget kizárta az EU.

8 Az „ERM” az „Exchange rate mechanism” (az árfolyam-mechanizmus) kifejezés rövidítése, a II. sorszám pedig megkülönbözteti az 1999. január 1-je előtti, még nem az euróhoz rögzített árfolyam-mechanizmustól.

V. Teendők az EU-tagság elnyerése után és az euró bevezetése előtt

1. Az EU-tagsággal együtt járó változások

A többi csatlakozó országhoz és az eurót még be nem vezető Svédországhoz hasonlóan Magyarország is elkötelezte magát a jövőbeni euróövezeti tagság mellett⁷. Az EU-tagság elnyerése önmagában nem változtat azon, hogy hazánkban továbbra is a forint marad a törvényes fizetőeszköz, és a jegybanktörvényben foglaltak szerint az MNB határozza meg és valósítja meg a monetáris politikát. Az euróövezethez való további közeledést több makrogazdasági eszköz segíti (így az egyeztetett nemzeti gazdaság-politikai, foglalkoztatás-politikai iránymutatások, nemzeti konvergencia-programok).

Az EU-csatlakozás után az árfolyam-politikát közös érdekű politikának kell tekinteni. Az euróövezeti tagságra való felkészülés részeként a meglévő magyar árfolyamrendszer érdemes lesz hozzáigazítani az úgynevezett *ERM II⁸ árfolyam-mechanizmushoz*. Az ERM II olyan árfolyamrendszer, amelyben – egyfelől az euróövezeti gazdasági és pénzügyminiszterek, valamint az EKB elnöke, másfelől az érintett, euróövezeten kívüli EU-tagállam pénzügyminisztere és jegybank-

elnöke közötti megállapodás alapján – a mechanizmusban részt vevő *valuta középárfolyama az euróhoz van rögzítve*, egy ingadozási sáv meghatározásával és a sávszéleken való kölcsönös intervencióval. Az ERM II normál ingadozási sávja ± 15 százalék, de ennél szűkebb ingadozási sáv is alkalmazható.

A mai magyar árfolyamrendszert 2001-ben az ERM II figyelembevételével alakították ki. Következésképpen *tartalmi összhang* van a magyar és az ERM II rendszer között: a forint középárfolyama teljes egészében az euróhoz van rögzítve, és az árfolyam-ingadozási sáv is megfelel a normál ingadozási sávnak. Magyar részről arra lesz szükség, hogy kezdeményezzük a mechanizmusban való részvételt és a feltételekben való megállapodást.

Az EU-tagság kezdetétől – kötelezettség nélkül – lehetőség van az euró bevezetésekor létrehozott, valós idejű, bruttó elszámolási rendszerhez, az úgynevezett *TARGET-hez* (Trans-European Real-time Gross Settlement Express Transfer System) kapcsolódni. Ez a rendszer – az EKB monetáris politikai műveleteihez kapcsolódó fizetések mellett – az Európai Unión belüli egyéb, elsősorban nagybani fizetési forgalmat is lebonyolítja.

A bankokkal megkezdődött a konzultáció, hogy igénylik-e ezt a lehetőséget, és ha igen, milyen formában. Az 1999 szeptemberé óta itthon működő *Valós Idejű Bruttó Elszámoló Rendszer* (VIBER) kialakításánál fontos szempont volt a majdani TARGET-csatlakozás. A meglévő és jelenleg kizárólag forintban működő rendszer felhasználásával – igény esetén – gyorsan létrehozható egy euróban elszámoló valós idejű rendszer, amely zökkenőmentesen csatlakoztatható a TARGET fizetési rendszerhez.

Az EU-tagságtól kezdődően életbe lép az EKB-val az olyan nemzeti jogszabálytervezetekről folytatandó *konzultációs kötelezettség*, amely illeszkedik az EKB feladatköréhez (például a monetáris politikai eszköztár, a fizetési és elszámolási rendszerek, az emissziós ügyek terén). Fontos hangsúlyozni: csak arról van szó, hogy a jogszabálytervezetet véleményezésre meg kell küldeni az EKB-nak, és mérlegelni kell az EKB véleményét a tervezet véglegesítése során.

Az euró nemzetközi szerepe és az euró-készpénz ezzel együtt járó széles körű hasz-

nálata miatt szükség volt arra, hogy az eurót különféle *intézkedésekkel védjék* – az euróvezeten kívül is – *a hamisítás ellen*. Az EU-tagság elnyerésétől kezdve ez részben a magyar hitelintézetekre (és a valuták feldolgozásában, forgalmazásában részt vevő más szervezetekre), részben az MNB-re ró kötelezettségeket. A hitelintézetek és az érintett szervezetek kötelesek lesznek kivonni a forgalomból a tényleges (vagy a joggal annak feltételezhető) euróhamisítványokat. Az MNB-nek pedig létre kell hoznia a meglévő valutaszakértői bázisán azon három *nemzeti központot*, amelyek vizsgálni fogják az euróhamisítványokat, a hamisítottak vélt euróbankjegyeket és -érméket, regisztrálják a vizsgálati eredményeket, és fenntartják a kapcsolatot a közösségi központokkal és az EKB-ban működő hamisítvány megfigyelési rendszerrel. (A Magyarországon létrehozandó központok: a *Nemzeti Bankjegyszakértői*, a *Nemzeti Érmeszakértői* és a *Nemzeti Készpénzszakértői Központ*.⁹⁾ Erre vonatkozóan folyamatban van a legcélszerűbb jogharmonizációs forma megválasztása.

9 A három központ háromféle funkciót tölt majd be. Ha egy adott országban a bankjegy- és érmeszakértői feladatokat a jegybankon kívüli szervezetek látják el, akkor ezeket oda kell telepíteni, míg az EKB-ban működő hamisítvány megfigyelési rendszer alközpontjaként működő Nemzeti Készpénzszakértői Központot minden érintett országban a nemzeti jegybankba. Magyarországon a bankjegy- és érmeszakértői feladatokat is az MNB látja el.

10 A Maastrichti Szerződéshez csatolt 21. jegyzőkönyv szerint legfeljebb három legjobb eredményt felmutató tagállam inflációs rátájának átlagát kell figyelembe venni, de az eddigi gyakorlat ténylegesen a három legjobb eredményt felmutató tagállam inflációs rátájának átlagát vette figyelembe.

Az EU-tagság elnyerése után az euróval összefüggésben alkalmazandó főbb közösségi határozatok, (jog)szabályok

Az Európai Tanács 1997. június 16-i határozata a GMU harmadik szakaszában működő árfolyam-mechanizmusról.

Az EKB és az euróvezeten kívüli tagállamok nemzeti jegybankjai közötti megállapodás a GMU harmadik szakaszában működő árfolyam-mechanizmus operatív eljárási kérdéseiről.

Az EKB 2001. április 26-i EKB/2001/3 sz. iránymutatása a transzeurópai, automatizált, valós idejű, bruttó elszámolási rendszerről (TARGET-ről).

Az EKB 2002. február 27-i EKB/2002/1 sz. iránymutatása a transzeurópai, automatizált, valós idejű, bruttó elszámolási rendszerről (TARGET-ről) szóló EKB/2001/3 sz. iránymutatás módosításáról.

Az 1998. június 29-i 98/415 EK tanácsi határozat a nemzeti jogszabálytervezetekről az EKB-val folytatandó konzultációról.

A 2001. június 28-i 1339/2001 EK tanácsi rendelet az euró hamisítás elleni védelmére szolgáló intézkedésekről kiadott 2001. június 28-i 1338/2001 EK tanácsi rendelet hatályának kiterjesztéséről.

2. A konvergencia-követelmények és ezek hazai teljesítésének mértéke

A Maastrichti Szerződés állapította meg azokat a követelményeket, amelyek alapján az euró bevezetésére vonatkozó gazdasági és jogi felkészültség megítélhető.

A gazdasági és a jogi konvergencia-követelmények

Árstabilitás: Az adott tagállam fenntartható árstabilitással rendelkezzen, és a konvergencia-vizsgálatot megelőző egy évben az inflációs rátája legfeljebb 1,5 százalékponttal haladhatja meg a három¹⁰ legjobb eredményt felmutató EU-tagállam inflációs rátájának átlagát. (Mivel időről időre változik az infláció mértéke és a legjobb eredményt felmutató országok köre, mozgó célpontról van szó.)

Költségvetési fegyelem: A vizsgálat időpontjában az adott tagállam nem állhat az úgynevezett túlzott hiány eljárás alatt. Túlzott hiány eljárás akkor indul, ha az államháztartási hiány meghaladja a GDP 3 százalékát, vagy az államadósság a GDP 60 százalékát. Két kivétel lehetséges: egyrészt, ha ez az arány magasabb ugyan, de jelentős mértékben,

folyamatosan csökkent, és a megkövetelt szinthez közeli értéket ért el, másrészt, ha a megkövetelt szint túllépése kivételes, illetve átmeneti, és az elért arány a megkövetelt szint közelében van. (A hiányt a Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa állapítja meg.)

Árfolyam-stabilitás: A vizsgálatot megelőző legalább két évben az ERM II árfolyam-mechanizmusban komoly feszültségek – leginkább az érintett valuta középárfolyamának saját kezdeményezésre történő leértékelése – nélkül a normál ingadozási sáv betartása.

Kamatkonvergencia: Az adott tagállamban a vizsgálatot megelőző egy évben a hosszú távú kamat legfeljebb 2 százalékponttal haladhatja meg – az inflációs ráta szempontjából – legjobb eredményt felmutató három EU-tagállambeli hosszú távú kamat átlagát. (Az inflációhoz hasonlóan ez esetben is mozgó célpontról van szó, hiszen időről időre változik a kamatok mértéke és a legjobb eredményt felmutató országok köre is.)

Egyéb gazdasági követelmények: A nemzeti piacok európai piacokba való integráltságának mértékére, a folyó fizetési mérleg alakulására, a fajlagos bérköltség és egyéb árindexek alakulására

vonatkozó vizsgálat (számszerűsített követelmények nélkül).

Jogi követelmények: A jegybankra vonatkozó törvényi előírások összeegyeztethetősége a Maastrichti Szerződéssel, az euróövezeti tagságból eredő változásokra tekintettel (például egyes feladat- és a hatáskörök majdani átruházása az EKB-ra a monetáris politikával összefüggésben).

A számszerűen meghatározott gazdasági követelmények közül Magyarország már ma is lényegében teljesíti a *kamatkonvergencia*-feltételt: a 10 éves államkötvények alapján a 2002. évi magyar tényadat 7,05 százalék, míg a 2002-re vonatkozó követelményszint 6,9 százalék lenne. Ez azt mutatja, hogy a piaci szereplők hitelesnek fogadják el a dezinflációs politikát. A 2003. január 23-i Reuters-felmérés alapján a – hazai és a magyar piaccal foglalkozó külföldi – gazdasági elemzők túlnyomórészt az euró 2007., illetve 2008. évi bevezetésével számolnak.

Az *államadósság* mértéke a 60 százalékos követelményszinten belül van (a 2002. évre vonatkozó előzetes becslés 55,4 százalék). Az *inflációs szintre* és a *GDP-arányos államháztartási hiány* mértékére vonatkozó mutató teljesítése további gazdaságpolitikai erőfeszítést igényel majd. A 2002. évi adatok alapján az inflációs követelményszint 2,88

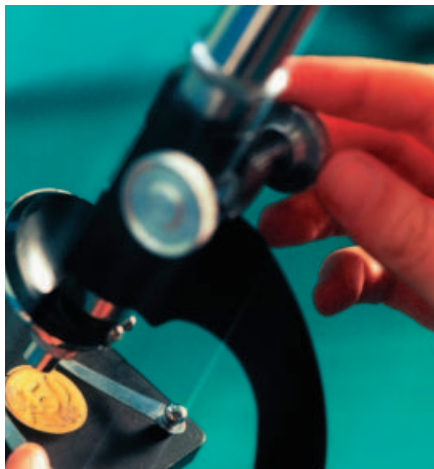

százalék lenne, amivel szemben a magyar infláció mértéke 5,2 százalék, az államháztartás 2002. évi GDP-arányos hiányát 9,1 százalékra lehet előzetesen becsülni. A kormány által 2002 nyarán készített előcsatlakozási program olyan makrogazdasági pályát vázolt fel, amely 2005-re irányozta elő a konvergencia-követelmények teljesítésének megfelelő mértékek elérését.

3. Az euró bevezethetőségével kapcsolatos döntéshozatali folyamat

Az Európai Bizottság és az EKB az előbbieken ismertetett konvergencia-követelmények alapján *kétévente készít jelentést* az euróövezeten kívüli tagállamokról, de bármely érintett tagállam – így Magyarország is – kérheti majd a közbülső évben a jelentés elkészítését. A szükséges statisztikai adatokat elsősorban az Eurostat szolgáltatja. A két jelentés és a Bizottság javaslata alapján kezdődik meg a döntéshozatali folyamat, amelyben a *Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa* tölti be a *kulcsszerepet*. A döntéshozatali eljárás során az Európai Parlament és az Európai Tanács is állást foglal, sőt az első tizenegy euróövezeti tagállam esetében a végső döntést is az Európai Tanács hozta meg.

A rendszeresen készülő konvergencia-jelentések – az eddigi tapasztalatok alapján – tavasszal állnak rendelkezésre, és a kedvező értékelés esetén az euró bevezethetőségére vonatkozó végső döntés május-június hónapra várható.

A Tanács a gazdasági és a jogi felkészültség megítélésével párhuzamosan – az adott állam illetékeseivel való megállapodás alapján – *dönt az átváltási arány* (az árfolyam) visszavonhatatlan *rögzítéséről*, figyelembe véve az Európai Bizottság javaslatát és az EKB álláspontját. A rögzített átváltási arány az euró bevezetésének első napján lép hatályba (amely eddig mind a tizenkét euróövezeti tagállam esetében január 1-jére esett). A görög gyakorlathoz hasonlóan azzal célsze-

rú számolni, hogy az átváltási arány rögzítésének és hatálybalépésének időpontja között mind az EKB, mind az MNB figyelemmel kíséri majd a forint piaci árfolyamának alakulását. Cél az, hogy a forintnak az euró bevezetése előtti piaci árfolyama megfeleljen a rögzített értéknek.

4. Az euróövezeti tagsággal együtt járó változások

Az euróövezeti tagság – a pénzcseré mellett – leginkább az *MNB jogosítványait és kötelezettségeit rendezi át*. A jegybank nagyobb mértékben kapcsolódhat be a Központi Bankok Európai Rendszerének, és ezen belül az eurórendszer tevékenységébe. Az MNB szakértői és vezetői részt vehetnek majd azon *döntések előkészítésében és meghozatalában*, amelyek például az euróövezeti egységes monetáris, árfolyam-politikára vonatkoznak. (Az árfolyam-politikai döntésekben a Pénzügyminisztérium vezetőivel együtt.)

Ezen túlmenően az MNB apparátusa fogja végrehajtani Magyarországon a közös döntésekből eredő *operatív feladatokat*. E változásokkal összefüggésben további jogharmonizációra lesz szükség, rögzíteni kell a hatáskörök EKB-ra és az uniós intézményekre való átruházását, az önálló monetáris és árfolyam-politikáról való lemondást, a forint bevonását, az euró bevezetését.

Mindezeken kívül arra is szükség lesz, hogy átvegyük az EKB és az euróövezeti nemzeti jegybankok közösségében együttesen kialakított, illetve az elkövetkezendő években kialakítandó *elveket, politikákat*. Az ebből adódó változások áttételesen a magyar hitelintézeteket és vállalkozásokat is érinteni fogják – a monetáris politika mellett – a számla- és a készpénzforgalom tekintetében is (például csatlakozás a TARGET-hez, a forgalomba bocsátható bankjegyek minősége, a jegybanki pénztárak nyitva tartási ideje, a készpénzforgalmazás költségeinek viselése, a készpénz csomagolása stb.).

VI. Az euró bevezetésének gyakorlati kérdései

1. A nemzeti átállás előkészítése

Tekintettel arra, hogy az euró bevezetése és az ezzel együtt járó pénzcseré az egész gazdaságot érinti, szükség van arra, hogy a változások előkészítésére, kezelésére és lebonyolítására széles körű konszenzuson alapuló *nemzeti átállási terv* szülessen. A változásokat mindannyian tapasztalni fogjuk. A pénzügyi, a fizetési, az adó-, a társadalombiztosítási, a számviteli, a nyilvántartási rendszert, a vállalkozások, a központi kormányzati szervek, az önkormányzati szervek gazdálkodását át kell állítani euróra, minden egyes magánszemélyt fel kell készíteni az euró használatára, meg kell ismertetni az eurókészpénzt és az euró forintértékét, valamint hozzá kell szoktatni a lakosságot az euróban kifejezett árak és árkülönbségek érzékeléséhez. Jelenlegi adatok szerint mintegy 6 millió forintalapú folyószámlát, nagyszámú hitel- és betétszámlát, 2600 készpénzkiadó automatát, 30 ezer bankkártya elfogadóhelyet kell majd átállítani, és nagyságrendileg 300 millió darab forintbankjegyet és egymilliárd forintérmét kell majd lecserélni.

Az átállási terv sarkalatos kérdése lesz annak eldöntése, hogy Magyarország kétlépcsős folyamatban – először számlapénzként, majd készpénzként – vezeti-e be az eurót (mindkét forma esetében bizonyos átmeneti időszakot biztosítva), vagy egyszerre, egy lépésben. Mindkét megoldásnak vannak előnyei és hátrányai. Gyakorlati példa csak a kétlépcsős folyamatról van. Az euróövezeten kívüli EU-tagállamok közül Nagy-Britannia a kétlépcsős megközelítést választaná, ha a népszavazás megvalósul és eredménye kedvező lesz. A svéd kormány ugyanakkor – amennyiben a 2003. őszi népszavazás pozitív eredményt hoz – egy lépésben (azaz számlapénz- és készpénz formájában egy időben) tervezi bevezetni az eurót annak érdekében, hogy mérsékelje a fizetési rendszer zavarainak kockázatát.

A *kétlépcsős megközelítés* lehetőséget kínál arra, hogy az egyes gazdasági szereplők saját felkészülési ütemüknek megfelelően maguk válasszák meg – az országosan megszabott időkereten belül – az euróra való áttérés időpontját, a gyorsabb alkalmazkodásra képes ágazatok, vállalkozások rövid időn belül áttérhessenek az euró használatára, és így mielőbb profitáljanak annak

előnyeiből. E megoldás csökkenti a szűk keresztmetszetek kialakulásának kockázatát a számviteli és az informatikai rendszerek átállításánál azáltal, hogy a lebonyolítás hosszabb időszakra elhúzódhat.

Ugyanakkor a forint és az euró együttes használatán alapuló kettős rendszer pótlólagos költségekkel és teherrel járhat bizonyos vállalkozásoknál, ágazatoknál. Mivel az euró már létezik készpénzként, egy hosszabb átállási időszak a készpénzforgalom spontán „euróizálódásához” is vezethet, ez azonban nemkívánatos jelenség lenne. Az euróvaluta spontán beáramlása esetén az MNB készpénz-feldolgozási tevékenysége nem segítené kellően a készpénz minőségének megőrzését és a készpénzforgalom biztonságos ellátását, hiszen a jegybank ilyen irányú jogosítványai továbbra is alapvetően csak a forinthez kötődnének. Ilyen körülmények között a teljes készpénzforgalom drágábbá válna, nehezebben lehetne a forgalomban lévő kétféle készpénz minőségét biztosítani.

Az *egylépcsős folyamat* koncentrált megoldás, a kormányzati és/vagy az érdekképviseleti szervek, valamint a pénzügyi szféra részéről is aprólékosabb, alaposabb előkészítést igényel az euróövezeti tagság kezdő időpontja előtt. A „konvojban haladás” szabályainak megfelelően a leglassabb haladásra

képes szereplő igényeihez igazítva kell meghatározni az euró bevezetésének időpontját.

Az egylépcsős folyamat fő előnye, hogy a gazdaságot alapvetően megkíméli a kettős rendszer használatától (a készpénzt illetően feltehetően ez esetben is szükség lenne egy átmeneti időszakra). A választhatóságát az is támogatja, hogy a magyar gazdasági szereplők döntő része 2001 végén már átesett egy kisebb euróra való átálláson, amikor a külkapcsolatokhoz és a nemzetközi idegenforgalomhoz kötődően a 12 nemzeti devizát/valutát itthon is felváltotta az euró.

Az 1995-ben elfogadott kétlépcsős megközelítés alapját képező helyzet több alapvető ponton megváltozott: az egységes monetáris politika már ötödik éve funkcionál, az euró bevezetett pénznem, és nem látjuk előre, hogy a 13 érintett tagország¹¹ esetében mennyiben fog egybeesni az euróövezeti tagság elnyerése. Lényeges eltérést jelent az is, hogy az euró bevezetésével összhangban az elmúlt években elkészültek a közösségi jogszabályok, iránymutatások, határozatok is, ezek jelentős része változtatás nélkül alkalmazható, másokat az új helyzetnek megfelelően új szabályokkal kell felváltani. Nagymértékű eurókészpénz-gyártó kapacitás épült ki Nyugat-Európában, és ismertek az euróbankjegyek biztonsági elemei. Mindez

11 Az eurót még be nem vezetett 3 jelenlegi EU-tagállam és a 10 csatlakozó ország.

Magyarországon is számottevően gyorsíthatja az euró bevezetésére való felkészülést.

Ma még nem ismert az uniós partnerek (az EKB, az Európai Bizottság, a Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa) álláspontja az átállás ütemezését illetően. Az EKB álláspontja az eurókészpénz bevezetési időpontjának megválasztása szempontjából is alapvető fontosságú lesz, ugyanis az EKB/KBER alapokmányának 16. cikke szerint a Kormányzótanács hatáskörébe tartozik az euróbankjegy-kibocsátás engedélyezése.

A két megoldási lehetőség figyelembevételével az MNB megkezdte az elméletileg elképzelhető átállási forgatókönyvek felvázolását. A döntést a gazdasági racionalitás alapján kell meghozni: mérlegelve azt, hogy milyen gyorsan tudnak az egyes magyar gazdasági szereplők felkészülni az euró bevezetésére, és nemzetgazdasági szinten melyik megoldás jár a legkisebb nettó költséggel és a legkisebb kockázattal.

2. Munkahipotézis az átállás módjára és egyes peremfeltételeire

A sok szereplőre és a tetemes költségekre tekintettel az átállás olyan módját lesz célszerű kialakítani, amely viszonylag egyszerű, költségkímélő, nem korlátozza, nem torzítja a piaci szereplők közötti versenyt, emberkö-

zeli, egyértelmű jogi alapokon nyugszik, teret enged az önkezdeményezésnek és elősegíti a szakmai együttműködés kibontakozását a zökkenőmentes átállás érdekében.

Az átállás „levezenylése” szempontjából alapvető jelentőségű lesz, hogy – összhangban az 1997. június 17-i 1103/97 EK kötelező erejű tanácsi rendelettel – a forintban megkötött *szerződések változatlan feltételekkel* érvényesek maradnak, az euró bevezetése miatt nem lehet a feltételeket egyoldalúan módosítani, vagy a szerződéseket egyoldalúan megszüntetni, illetve felmondani.

Az euróövezeti átállási tapasztalatok azt mutatják: igen lényeges, hogy az euró bevezetése *ne vezessen az árak emelkedéséhez*. A lakosság érzékeny lesz az árak alakulására, és az alapján alakítja ki véleményét a közös pénzről, hogy annak bevezetése – megítélése szerint – milyen árakhoz vezetett. A fejlett európai országokhoz való gazdasági felzárkózás folyamatában – a termelékenység és az életszínvonal emelkedésével – várhatóan amúgy sem lesz elkerülhető egyes, külkereskedelmi forgalomba nem kerülő termékek, szolgáltatások árának emelkedése.

A *forintdjak és -árak* euróra való átszámítására vonatkozóan – minden valószínűség szerint – az 1997. június 17-i 1103/97 EK kötelező erejű tanácsi rendelet lesz a meghatározó, amely előírja, hogy a visszavonhatatlanul rögzítendő átváltási kulcs segítségével,

hat számjegynyi pontossággal kell végezni az átszámítást, miközben az euróra ezrednyi pontossággal átszámított értéket a matematikai szabályok szerint centre kell kerekíteni.

A *banki díjak* tekintetében irányadó az 1998. április 23-i 98/286 EK és a 2000. október 10-i C(2000) 2985 sz. bizottsági ajánlás, miszerint az esetleges átmeneti időszakban a hitelintézeteknek *díjmentesen* kell fogadniuk, illetőleg átváltaniuk a forint- vagy az euróbankszámlára a másik érintett pénznemben beérkező összegeket, díjmentesen kell átalakítaniuk a forintbankszámlákat euróbankszámlákká, az euróban nyújtandó banki szolgáltatások díjtételeit a forintban végzett szolgáltatások díjtételeinek megfelelően kell kialakítaniuk, az ismertetett átváltási szabályokkal összhangban. Fentiekén kívül a készpénzcseré időszakában a hitelintézeteknek díjmentesen kell váltaniuk majd a forintkészpénzt euróra – mind a számlatulajdonos, mind a nem számlatulajdonos lakossági ügyfelek esetében – a szokásos lakossági összeghatárig.

Az 1998. április 23-i 98/287 EK bizottsági ajánlásnak megfelelően azt várjuk, hogy a bankszámlakivonatokon, a közüzemi számlákon, valamint a nagyobb kiskereskedelmi üzletekben és vendéglátó-ipari egységekben meghatározott ideig mind forintban, mind euróban fel lesznek tüntetve az összegek,

a díjak, illetve az árak. Mindez segít abban, hogy a lakosság hozzászokjon az euróhoz, és előbb-utóbb megfelelően érzékelje az euróban kifejezett árakat.

Az MNB már megvizsgálta az *eurókészpénz hazai gyártásának feltételeit*, és úgy ítélte meg, hogy – a jelenlegi technikai színvonal és a beruházási igények alapján – az érmék esetében van lehetőség a hazai gyártásra. A Magyar Pénzverő Rt. – a mostani euróövezeti tagállamokban követett gyakorlathoz hasonlóan – csak az euróövezeti csatlakozásra vonatkozó tanácsi döntés időpontjában kaphatja meg az euróérmék közös oldalára vonatkozó szabadalmi jogot, így a tényleges gyártást csak ezt követően kezheti meg. A közös oldalon csak a mostani EU-tagállamok kontúrvonalai szerepelnek, így az uniónak döntenie kell majd az új eurósorozatok érméinek közös oldaláról is. Az MNB az uniós csatlakozás után szándékozik kibocsátani az érme magyar oldalának tervezésére vonatkozó pályázati kiírást, kellő időt hagyva a legjobb művészeti javaslatok kimunkálására, majd a nyertes pályázat kiválasztására, végül a kiválasztott terv megvalósítására.

A MNB úgy számol, hogy a készpénzcseré gyors lebonyolítása érdekében Magyarországon is szükség lesz az eurókészpénz előszállítására, a készpénzkiadó automaták euróra való átállítására a lehető legrövidebb idő alatt.

VII. Felhasznált irodalom

Angol Nemzeti Bank

2001–2002: Practical issues arising from the euro sorozat 2001. decemberi, 2002. májusi és 2002. novemberi száma

Holland Nemzeti Bank

2002: Éves jelentés

Svéd Nemzeti Bank

2001–2002: The Euro in the Swedish Financial Sector sorozat 7. és 8. sz. előrehaladási jelentése

2003: Direct changeover from 2006 lessens the risk of payment system disturbances – Governor Lars Heikensten spoke on some issue to do with Riskbank and EMU (2003. február 3.)

Európai Bizottság

1998: Commission recommends 11 Member States for EMU (IP/98/273, 1998. március 25.)

1999: Commission confirms the three-year transitional period for the euro (IP/99225, 1999. április 13.)

2000, 2002: Konvergencia-jelentések

2000: Commission proposes Greece to become the twelfth member of the euro-zone (IP/00/422, 2000. május 3.)

2000: Euro Papers, Number 37: Euro coins – From design to circulation

2000: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee, the Committee of Regions and the European Central Bank – Practical aspects of the euro: state of play and tasks ahead

2001: Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee, the Committee of Regions and the European Central Bank – Report on the preparations for the introduction of euro notes and coins

2001: Quarterly review of the use of the euro (second quarter 2001 No 7.)

2001: Communication from the Commission to the European Council – Second report on the preparations for the introduction of euro notes and coins

2002: National currencies have practically disappeared from circulation című sajtóközlemény (IP/02/63, 2002. január 15.)

2002: Communication from the Commission to the European Council – Review of the introduction of euro notes and coins

2002: Communication from the Commission: The euro area in the world economy – developments in the first three years

Európai Központi Bank

1999–2002: Éves jelentések

1999: The international role of the euro
(Monthly Bulletin August 1999)

2000, 2002: Konvergencia-jelentések

2000: Communiqué of the European Central Bank and the Bank of Greece (2000. június 19.)

2001: Practical aspects of the introduction of the euro – Speech by Prof. Eugenio Domingo Solans, Member of the Executive Board of the European Central Bank (2001. október 9.)

2002: Evaluation of the 2002 cash changeover

2002: Compendium – Collection of legal instruments June 1998 - December 2001

2002: Implications of the euro cash changeover on the development of banknotes and coins in circulation (Monthly Bulletin May 2002)

2002: Presentation of the ECB's Annual Report to the European Parliament, introductory statement delivered by Dr. Willem F. Duisenberg, President of the European Central Bank (2002. július 2.)

2002: Price level convergence and competition in the euro area (Monthly Bulletin August 2002)

2002: Trajectories towards the euro and the role of ERM II – Speech by Tommaso Padoa-Schioppa, Member of the Execu-

tive Board of the European Central Bank (2002. november 4.)

2002: Review of the international role of the euro

Európai Monetáris Intézet

1995: The changeover to the single currency

1995–1998: Éves jelentések

1998: Konvergencia-jelentés

Európai Tanács

1995: Economic and Monetary Union – reference scenario: Madrid European Council

1998: 98/317/EC Council Decision in accordance with Article 109j(4) of the Treaty (1998. május 3.)

Eurostat

2002: a 2002. február 28-ai STAT02/23 közlemény

2002: a 2002. május 16-ai STAT02/58 közlemény

2002: a 2002. július 17-ei STAT02/84 közlemény

Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa

1998: Joint Communiqué on the determination of the irrevocable conversion rates for the euro (1998. május 3.)

1998: Council Regulation (EC) No 2866/98 on the conversion rates between the

euro and the currencies of the Member States adopting the euro (1998. december 31.)

1999: a 2212. Council meeting (ECOFIN: 1999. november 8.)

2000: Council Decision in accordance with Article 122 (2) on the adoption by Greece of the single currency on 1 January 2001 (2000. június 19.)

2000: Council Regulation 1478/2000 (EC) amending Regulation (EC) No 2866/98 on the conversion rates between the euro and the currencies of the Member States adopting the euro (2000. június 19.)

Gallup Europe

2002: Flash EB 139 „Attitudes sur l'euro - zone euro“ Volumes AB 2002. november

London Economics

2002: Quantification of the Macro-Economic Impact of Integration of EU Financial Markets

Magyar Nemzeti Bank

2001: A forint útja az euróhoz

2001: Az euró: tájékoztató az euróbankjegyek és -érmék biztonsági elemeiről

2002: Csajbók Attila – Csermely Ágnes: Az euró hazai bevezetésének várható haszna, költsége és időzítése, MNB Műhelytanulmányok: 24

Pénzügyminisztérium

2002: Magyarország középtávú gazdaságpolitikai programja az uniós csatlakozás megalapozásához

VIII. További információforrások

Angol Nemzeti Bank

www.bankofengland.co.uk

Svéd Nemzeti Bank

www.riskbank.com

Európai Központi Bank

www.ecb.int

Európai Monetáris Intézet

www.ecb.int/EMI

Az Európai Unió és intézményei

www.europa.eu.int

Magyar Nemzeti Bank

www.mnb.hu

Pénzügyminisztérium

www.p-m.hu

**A „Gazdasági és Monetáris Unió”
témakörben eddig megjelent
Európai Füzetek:**

Dr. Erhart Tibor – Gáspár Ferenc
Úton a Gazdasági
és Monetáris Unió felé

Napjainkban a magyar export 70 százaléka irányul az euróövezetbe, s a behozatal 54 százaléka származik onnan. Az euró magyarországi bevezetése számos előnnyel járhat: húsz év átlagában számolva évente 0,6–0,9 százalékos plusznövekedést eredményezne a GDP tekintetében. Ez – a 2002. évi adatok alapján – évi 100–150 milliárd forintot jelentene. Velünk együtt mások is tervezik az euróövezetbe való belépést. Svédország inkább az egylépcsős változatot támogatja (amikor az euró egyszerre válik számlapénzzé és készpénzzé), míg Nagy-Britannia a kétlépcsős megoldás híve (amikor elkülönül a számla-, illetve a készpénzzé válás). A döntést Magyarországon a gazdasági racionalitás alapján lesz célszerű meghozni: mérlegelve azt, hogy milyen gyorsan tudnak az egyes hazai gazdasági szereplők felkészülni az euró bevezetésére, és nemzetgazdasági szinten melyik megoldás jár a legkisebb nettó költséggel és a legkisebb kockázattal.

Dr. Turján Anikó
munkatárs
Magyar Nemzeti Bank